

EUROPSKI NADZORNIK ZAŠTITE PODATAKA

Sažetak Mišljenja Europskog nadzornika za zaštitu podataka o prijedlogu izmjene Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava

(Cjeloviti tekst ovog Mišljenja dostupan je na engleskom, francuskom i njemačkom jeziku na internetskim stranicama Europskog nadzornika za zaštitu podataka www.edps.europa.eu)

(2018/C 324/06)

Mišljenje se objavljuje kao odgovor na upit Europske komisije, kao i na poseban zahtjev Europskog parlamenta.

Cilj je Prijedloga Direktive o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava nadopuniti postojeći okvir EU-a rješavanjem problema nedostatka pravila za upis društva u registar putem interneta, podnošenje i objavljivanje upisanih podataka o društvima i podružnicama u elektroničkom obliku ili odstupanja od takvih pravila u državama članicama. Osim toga, njegov je cilj osigurati da države članice omoguće društvima upotrebu elektroničke identifikacije i omogućiti dodatnu razmjenu podataka između nacionalnih poslovnih registara u vezi s diskvalifikacijom direktora. Njime se također osigurava besplatan pristup popisu dokumenata i informacijama u svim državama članicama i uvodi načelo „samo jednom” u području prava društava tako da društva ne moraju dvaput podnijeti iste podatke različitim tijelima. Konačno, njime se uvodi mogućnost da Komisija uspostavi neobveznu točku pristupa institucija EU-a platformi.

Europski nadzornik za zaštitu podataka pozdravlja Prijedlog i dijeli stajališta Komisije da upotreba digitalnih alata može osigurati jednake mogućnosti za društva, istodobno podsjećajući na potrebu da se uzme u obzir činjenica da povećani pristup osobnim podacima mora biti popraćen učinkovitim mjerama kako bi se spriječila nezakonita ili nepoštena obrada navedenih podataka. Zbog toga se Mišljenje usredotočuje na posebne preporuke s dva cilja: zajamčiti pravnu sigurnost i podići svijest o rizicima koji proizlaze iz pristupačnosti osobnih podataka koji će biti široko dostupni na internetu u digitalnom obliku na više jezika putem lako dostupne europske platforme/pristupne točke.

Europski nadzornik za zaštitu podataka preporučuje iskorištavanje prilike za preispitivanje odredbi Sustava povezivanja poslovnih registara kako bi se pomno razmotrile preporuke navedene u njegovu Mišljenju o Prijedlogu direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktiva 89/666/EEZ, 2005/56/EZ i 2009/101/EZ u vezi s povezivanjem središnjih registara, trgovačkih registara i registara društava. Osim toga, preporučuje uzimanje u obzir posebnih preporuka koje su navedene u Mišljenju o prijedlogu Uredbe o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika i načela „samo jednom”, kako bi se osigurala pravna sigurnost u obradi osobnih podataka.

Europski nadzornik za zaštitu podataka nadalje predlaže dodavanje upućivanja na novu Uredbu kojom će se uskoro zamijeniti Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća⁽¹⁾. Također preporučuje da se osigura da se Prijedlogom odredi okvir za protoke podataka i postupke administrativne suradnje upotrebom elektroničke mreže, kako bi se osiguralo da se podatci obrađuju na čvrstoj pravnoj osnovi i da su predviđene odgovarajuće mjere zaštite podataka, posebice u vezi s osobnim podacima koji se odnose na diskvalifikaciju direktora.

Konačno, Europski nadzornik za zaštitu podataka preporučuje dodavanje upućivanja na Odluku Komisije 2014/333/EU⁽²⁾, u kojoj se navode zadatci i odgovornosti Komisije u vezi s obradom podataka u kontekstu portala e-pravosuđe. Osim toga, poziva na pojašnjenje odgovarajuće podjele zadataka i odgovornosti svake strane uključene u obradu podataka u kontekstu nadzora i zajedničkog nadzora.

⁽¹⁾ Uredba (EZ) br. 45/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2000. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama i tijelima Zajednice i o slobodnom kretanju takvih podataka (SL L 8, 12.1.2001., str. 1.).

⁽²⁾ Odluka Komisije 2014/333/EU od 5. lipnja 2014. o zaštiti osobnih podataka na europskom portalu e-pravosuđe (SL L 167, 6.6.2014., str. 57.).

1. UVOD I KONTEKST

1. Europska komisija („Komisija“) donijela je 25. travnja 2018. prijedlog Direktive Europskog parlamenta („Parlament“) i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu upotrebe digitalnih alata i postupaka u pravu društava ⁽¹⁾ („Prijedlog“), zajedno s prijedlogom Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2017/1132 u pogledu prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela ⁽²⁾. Budući da potonji predviđa usklađena pravila u području prekograničnih preoblikovanja, spajanja i podjela društava, Mišljenje se usredotočuje na Prijedlog.
2. Ovo Mišljenje odgovor je na upit Komisije i zasebni zahtjev Parlamenta Europskom nadzorniku za zaštitu podataka („EDPS“) kao neovisnom nadzornom tijelu za iznošenje mišljenja o Prijedlogu. Europski nadzornik za zaštitu podataka zahvaljuje se na upitu za mišljenje kako je to propisano člankom 28. stavkom 2. Uredbe (EZ) br. 45/2001 i što je upućivanje na Mišljenje uključeno u preambulu Prijedloga.

1.1. Ciljevi Prijedloga

3. Prijedlog se temelji na članku 50. stavku 1. i točkama (b), (c), (f) i (g) članka 50. stavka 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Cilj mu je:

- nadopuniti sadašnji okvir EU-a rješavanjem problema nedostatka pravila za internetski upis društava u registar, podnošenje dokumenata i objavu upisanih podataka o društvima i podružnicama u elektroničkom obliku ili odstupanje od takvih pravila u državama članicama što, prema mišljenju Komisije, stvara nepotrebne troškove i opterećenja za poduzetnike ⁽³⁾,
- osigurati da države članice omoguće društvima upotrebu elektroničke identifikacije i usluga povjerenja putem Uredbe o elektroničkoj identifikaciji ⁽⁴⁾,
- omogućiti dodatnu razmjenu podataka između nacionalnih poslovnih registara u vezi s diskvalifikacijom direktora,
- proširiti pristup objavljenim dokumentima i informacijama o društvima, društvima koja nisu društva kapitala navedena u Prilogu II. Direktivi (EU) 2017/1132 Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁵⁾,
- osigurati besplatan pristup popisu dokumenata i informacijama u svim državama članicama,
- uvesti načelo „samo jednom“ u području prava društava kako društva ne bi morala dvaput podnositi iste podatke različitim tijelima,
- uvesti mogućnost da Komisija uspostavi neobveznu točku pristupa institucija EU-a platformi.

1.2. Kontekst prijedloga

4. Direktivom (EU) 2017/1132, koja se izmjenjuje Prijedlogom, kodificirano je nekoliko direktiva u području prava društava ⁽⁶⁾, uključujući Direktivu 2012/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća ⁽⁷⁾. Direktivom 2012/17/EU uspostavljen

⁽¹⁾ COM(2018) 239 final, 2018/0113 (COD).

⁽²⁾ COM(2018) 241 final, 2018/0114 (COD).

⁽³⁾ Obrazloženje Prijedloga, stranice 4. i 5.

⁽⁴⁾ Uredba (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. srpnja 2014. o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu i stavljanju izvan snage Direktive 1999/93/EZ (SL L 257, 28.8.2014., str. 73.). Ovom Uredbom utvrđuju se zajednički standardi za uzajamno priznavanje sredstava elektroničke identifikacije za potrebe prekogranične autentifikacije za internetsku uslugu koju pruža tijelo javnog sektora u državi članici. Vidjeti Mišljenje Europskog nadzornika za zaštitu podataka 2013/C 28/04 o prijedlogu Komisije o Uredbi Europskog parlamenta i Vijeća o povjerenju u elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu (Uredba o elektroničkim uslugama povjerenja) https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/12-09-27_electronic_trust_services_en_0.pdf i sažetak mišljenja (SL C 28, 30.1.2013., str. 6.).

⁽⁵⁾ Direktiva (EU) 2017/1132 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2017. o određenim aspektima prava društava (SL L 169, 30.6.2017., str. 46.).

⁽⁶⁾ Njome se stavljaju izvan snage Direktive Vijeća 82/891/EEZ i 89/666/EEZ te Direktive 2005/56/EZ, 2009/101/EZ, 2011/35/EU i 2012/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća.

⁽⁷⁾ Direktiva 2012/17/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2012. o izmjeni Direktive Vijeća 89/666/EEZ te direktiva 2005/56/EZ i 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća u vezi s povezivanjem središnjih registara, trgovačkih registara i registara trgovačkih društava (SL L 156, 16.6.2012., str. 1.).

je Sustav povezivanja poslovnih registara („BRIS”), koji je detaljnije opisan u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) 2015/884⁽¹⁾. BRIS je na snazi od 8. lipnja 2017. Prema internetskoj stranici Komisije, sudjeluje 31 zemlja (države članice Europske unije i zemlje Europskog gospodarskog prostora). BRIS povezuje nacionalne poslovne registre sa „Središnjom europskom platformom” i osigurava jedinstvenu pristupnu točku upotrebom europskog portala e-pravosuđe putem kojeg građani, poduzeća i javne uprave mogu tražiti informacije o društvima i njihovim podružnicama otvorenima u drugim državama članicama. CEF e-dostava (jedna od temeljnih sastavnica Instrumenta za povezivanje Europe Europske komisije)⁽²⁾ omogućuje sustavima poslovnih registara država članica sigurnu razmjenu poruka putem usluge CEF e-dostava. Korisnici BRIS-a također mogu imati koristi od sustava prijave jer portal e-pravosuđe upotrebljava uslugu CEF-e-dostava.

5. Ipak, prema procjeni učinka koja se prilaže Prijedlogu, EU i dalje nudi vrlo neusklađeno okruženje kada je riječ o dostupnosti internetskih alata društvima za potrebe komunikacije s javnim tijelima u području prava društava. Države članice pružaju usluge e-uprave na različitim razinama. Pravo društava Europske unije trenutačno uključuje određene elemente digitalizacije, kao što je obveza država članica da na internetu objave podatke o društvima kapitala. Međutim, ti su zahtjevi ograničeni i neprecizni, što dovodi do vrlo različite provedbe na nacionalnoj razini. Nadalje, neki digitalni procesi uopće nisu obuhvaćeni pravom EU-a te trenutačno samo 17 država članica ima uspostavljen postupak kojim se osigurava upis društava u registar koji je u potpunosti provediv putem interneta. Situacija je slična i s upisom podružnica u registar putem interneta⁽³⁾.

1.3. Sinergije s drugim inicijativama

6. U objašnjenju Prijedloga navodi se da bi se utvrđivanjem konkretnijih, značajnijih pravila o postupcima za osnivanje društava kapitala i podružnica i njihov upis u registar dopunio prijedlog Uredbe Komisije o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika⁽⁴⁾, koji obuhvaća opću registraciju poslovne aktivnosti putem interneta, isključujući osnivanje društava kapitala. Uvođenje načela „samo jednom” u području prava društava, prema kojem društva ne moraju dva puta podnositi iste podatke različitim tijelima, također je u skladu s Akcijskim planom za e-upravu 2016. – 2020., kojim se podupire nastojanje u cijelom EU-u da se smanji administrativno opterećenje građana i poduzetnika.⁽⁵⁾

3. ZAKLJUČAK

Stoga Europski nadzornik za zaštitu podataka preporučuje sljedeće:

- iskorištavanje prilike za preispitivanje Direktive (EU) 2017/1132 povezane s BRIS-om kako bi se pažljivo razmotrile preporuke iz njegova prethodnog Mišljenja iz 2011.,
- uzimanje u obzir posebnih preporuka koje su dane u njegovu prethodnom Mišljenju o prijedlogu Uredbe o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika i načela „samo jednom”,
- dodavanje upućivanja na novu Uredbu kojom će se uskoro zamijeniti Uredba (EZ) br. 45/2001,
- osiguravanje da se Prijedlogom određuje okvir za protoke podataka i postupke administrativne suradnje upotrebom elektroničke mreže, kako bi se osiguralo da i svaka razmjena podataka ili druga aktivnost obrade podataka upotrebom elektroničke mreže (npr. javno objavljivanje osobnih podataka putem zajedničke platforme/pristupne točke) ima čvrstu pravnu osnovu i da su ii. predviđene odgovarajuće mjere zaštite podataka, posebice u odnosu na osobne podatke koji se odnose na diskvalifikaciju direktora,

⁽¹⁾ Provedbena uredba Komisije (EU) 2015/884 od 8. lipnja 2015. o utvrđivanju tehničkih specifikacija i postupaka potrebnih za sustav povezivanja registara utvrđen Direktivom 2009/101/EZ Europskog parlamenta i Vijeća (SL L 144, 10.6.2015., str. 1.).

⁽²⁾ E-dostavom propisuju se tehničke specifikacije koje se mogu upotrebljavati u bilo kojem području politike EU-a (pravosuđe, nabava, zaštita potrošača itd.) kako bi se omogućila sigurna i pouzdana razmjena dokumenata i podataka (strukturirana, nestrukturirana i/ili binarna) preko granica i u svim sektorima. Kao rezultat toga, organizacije koje su svoje informatičke sustave razvile samostalno mogu početi sigurno komunicirati jedne s drugima nakon što se spoje na čvor e-dostava. Vidjeti internetsku stranicu Komisije: <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/2017/06/19/BRIS+Now+Live+on+the+European+e-Justice+Portal>
<https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/What+is+eDelivery+-+Overview>

⁽³⁾ Radni dokument službi Komisije – Procjena učinka SWD (2018) 141 final, 1.4.1. Pokretač: Što uzrokuje problem?, od stranice 13. nadalje.

⁽⁴⁾ Prijedlog Uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi jedinstvenog digitalnog pristupnika kao izvora informacija, postupaka, usluga podrške i otklanjanja poteškoća te o izmjeni Uredbe (EU) br. 1024/2012, COM (2017)256 final, 2017/0086 (COD). Vidjeti Mišljenje Europskog nadzornika za zaštitu podataka 8/2017 doneseno na temelju Prijedloga o jedinstvenom digitalnom pristupniku i načela „samo jednom”: https://edps.europa.eu/sites/edp/files/publication/17-08-01_sdg_opinion_en.pdf

⁽⁵⁾ Obrazloženje Prijedloga, str. 6.

- dodavanje upućivanja na 2014/333/EU, u kojoj se navode zadatci i odgovornosti Komisije u obradi podataka u kontekstu portala e-pravosuđe,
- pojašnjenje podjele zadataka i odgovornosti svake strane uključene u obradu podataka u kontekstu nadzora i zajedničkog nadzora.

Bruxelles, 26. srpnja 2018.

Giovanni BUTTARELLI

Europski nadzornik za zaštitu podataka
